

Οι Οφειλές προς το Κράτος και το Δικαίωμα Ίσης Προστασίας Έναντι του Νόμου

Ανδρέας Προδρόμου¹

Περίληψη

Το δικαίωμα σε ίση προστασία και μεταχείριση έναντι του Νόμου έχει αναγνωρισθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας ως ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου. Τόσο η ερμηνεία που δόθηκε αναφορικά με τις πρόνοιες του Άρθρου 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ως επίσης και η εφαρμογή του εν λόγω Άρθρου από το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου καταδεικνύουν ότι ουδεμία εξαίρεση ή/και παρέμβαση χωρεί στις πρόνοιες του Νόμου.

Το δικαίωμα σε ίση προστασία έναντι του Νόμου αποτελεί ένα θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο πηγάζει από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα από το άρθρο 20 το οποίο θεσπίζει την ισότητα όλων των ανθρώπων έναντι του νόμου, ουδενός εξαιρουμένου. Το Άρθρο 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων κατοχυρώθηκε και εισάχθηκε στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας υπό το Άρθρο 28. Συγκεκριμένα, το Άρθρο 28 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας το οποίο είναι ξεκάθαρο ως προς το ως άνω αναφερόμενο δικαίωμα, προνοεί τα ακόλουθα:

«1. Πάντες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και δικαιούνται να τύχουν ίσης προστασίας και μεταχειρίσεως.

2. Έκαστος απολαύει πάντων των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προβλεπομένων υπό του Συντάγματος άνευ ουδεμιάς δυσμενούς διακρίσεως αμέσου ή εμμέσου εις βάρος οιοδήποτε ατόμου ένεκα της κοινότητας, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της γλώσσης, του φύλου, των πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της γεννήσεως, του πλούτου, της κοινωνικής τάξεως αυτού ή ένεκα οιοδήποτε άλλου λόγου, εκτός εάν διά ρητής διατάξεως του Συντάγματος ορίζεται το αντίθετον.»

---

¹ Δικηγόρος, Λέκτορας Νομικής, Alexander College, aprodromoulaw@hotmail.com

Ως εκ τούτου όλοι είναι ίσοι απέναντι στο νόμο και έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία του νόμου χωρίς καμιά απολύτως διάκριση αφού το *Άρθρο 28 του Συντάγματος* ορίζει ξεκάθαρα ότι ο κάθε πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει ίση προστασία. Περαιτέρω οποιαδήποτε μορφής διάκρισης, άμεση ή έμμεση, θεωρείται αντισυνταγματική και καταστρατηγεί ένα από τα θεμελιώδες δικαιώματα του ανθρώπου.

Υπό το φως των ανωτέρω, με την θέσπιση του δικαιώματος του κάθε πολίτη να απολαμβάνει ίση προστασία και μεταχείριση ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης, το *Άρθρο 28 του Συντάγματος*, ταυτοχρόνως επιβάλλει την υποχρέωση στα όργανα του Κράτους συμπεριλαμβανομένου και του Δικαστικού Συστήματος να διαφυλάσσουν το ως άνω δικαίωμα.

Επιπρόσθετα, το *Άρθρο 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διαχρονικά τυγχάνει ιδιαίτερης σημασίας και αναγνώρισης από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Συγκεκριμένα στην υπόθεση *C-15/95* εγέρθηκε το ζήτημα για ίση μεταχείριση παραγωγών γεωργικών προϊόντων. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο υπό το φως της ερμηνείας της γενικής αρχής της ισότητας η οποία αποτελεί μια από τις θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου και επιτάσσει να μην επιφυλάσσεται σε όμοιες καταστάσεις διαφορετική μεταχείριση, αποφάσισε ότι η οποιαδήποτε τυχόν δυσμενής διαφορετική μεταχείριση σε όμοιες περιπτώσεις συνιστά παραβίαση της εν λόγω αρχής.

Περαιτέρω, ζήτημα αναφορικά με την ίση μεταχείριση και προστασία ενώπιον του νόμου εγέρθηκε και εξετάστηκε από Ανώτατο Δικαστήριο Κύπρου στην *Πολιτική Έφεση Αρ. 77/2012* η οποία αφορούσε ζήτημα καταβολής φόρων προς το Κράτος από πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας οι οποίοι ήταν πρόσφυγες και εκτοπισθέντες ένεκα της Τούρκικης Εισβολής. Στην εν λόγω Πολιτική Έφεση το Ανώτατο Δικαστήριο αφού ερμήνευσε το *Άρθρο 24 του Συντάγματος* το οποίο αφορά καταβολή φόρων και τελών στο Κράτος υπό το πρίσμα του *Άρθρου 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης* και κατά συνέπεια του *Άρθρου 28 του Συντάγματος* της Κυπριακής Δημοκρατίας αποφάσισε ότι οι πρόσφυγες πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης με τους λοιπούς πολίτες σχετικά με τις καταβολές φόρων προς το Κράτος, ανεξαρτήτως των περιουσιακών τους στοιχείων που απώλεσαν ένεκα της Τούρκικης Εισβολής.

Ως εκ τούτου, τόσο η ερμηνεία που δόθηκε αναφορικά με τις πρόνοιες του *Άρθρου 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης* από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στην *C-15/95* όσο και η ερμηνεία του από το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου

στην *Πολιτική Έφεση Αρ. 77/2012*, καμία εξαίρεση ή/και διάκριση χωρεί σε όμοιες περιπτώσεις.

Υπό το φως των αποφάσεων τόσο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου όσο και του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου, είναι υψίστης σημασίας να εξετασθεί ως προς το κατά πόσον τυχόν αναστολή ποινικής δίωξης σε υποθέσεις που αφορούν οφειλές προς το κράτος, μεταξύ άλλων των κοινωνικών ασφαλίσεων, σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας αντιβαίνει των προνοιών του *Άρθρου 28 του Συντάγματος* και κατά συνέπεια του δικαιώματος για ίση προστασία έναντι του Νόμου που θεσπίζει το *Άρθρο 20 του Χάρτη*.

Προτού αναλυθεί και εξετασθεί η συνταγματικότητα πιθανής ‘επιλεκτικής’ αναστολής ποινικών διώξεων αναφορικά με υποθέσεις οι οποίες αφορούν οφειλές κοινωνικών ασφαλίσεων προς το Κράτος, είναι σημαντικό να εγερθούν και σημειωθούν οι πρόνοιες του Νόμου σχετικά με την Αναστολή Ποινικής Δίωξης και τις συνέπειες για τυχόν μη καταβολή κοινωνικών ασφαλίσεων.

Σύμφωνα με το *Άρθρο 85 του Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου 2010 (59(I)2010)*, ο οποίος συμπεριλαμβάνει τόσο τους εργοδότες όσο και τους αυτοτελώς εργαζόμενους, τυχόν παράλειψη καταβολής τέλους ή/και εισφοράς αποτελεί ποινικό αδίκημα. Σε περίπτωση που άτομο κριθεί ένοχο για το εν λόγω αδίκημα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του παρόντος Νόμου, υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει το ένα έτος ή/και σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις €3.400 ή/και στις δυο αυτές ποινές.

Περαιτέρω και αναφορικά με την αναστολή ποινικής δίωξης για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου και ως προκύπτει από το *Άρθρο 113.2 του Συντάγματος* και από το *Άρθρο 154 του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου (Κεφ. 155)*, η αναστολή ποινικής δίωξης είναι αποκλειστική εξουσία του Γενικού Εισαγγελέα. Συγκεκριμένα ο Γενικός Εισαγγελέας, ως ορίζει το *Άρθρο 154 του Κεφ. 155*, σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας δύναται να καταχωρήσει αναστολή ποινικής δίωξης ή/και να ενημερώσει το Δικαστήριο ότι η Δημοκρατία προτίθεται να τη διακόψει με αποτέλεσμα ο κατηγορούμενος να απαλλάσσεται ως προς το κατηγορητήριο.

Ερμηνεύοντας λοιπόν, το *Άρθρο 154 του Κεφ. 155* υπό το πρίσμα του *Άρθρου 28* του Συντάγματος, σε περίπτωση όπου ο Γενικός Εισαγγελέας αποφασίσει να αναστείλει ή/και να διακόψει ποινική διαδικασία εναντίον κάποιου ατόμου, επιβάλλεται να πράξει το ίδιο και σε άλλες όμοιες περιπτώσεις. Σε αντίθετη περίπτωση, η οποιαδήποτε απόφαση θα θεωρηθεί αυθαίρετη και συνάμα αντισυνταγματική, αφού ως πηγάζει από το *Άρθρο 28* του Συντάγματος

όλοι έχουν το δικαίωμα να τύχουν ίσης προστασίας έναντι του Νόμου, της Διοικήσεως και της Δικαιοσύνης.

Ωστόσο σε περιπτώσεις όπου ο Γενικός Εισαγγελέας δεν αναστείλει ποινική διαδικασία εναντίον κάποιου ατόμου ενώ το είχε πράξει σε άλλες όμοιες περιπτώσεις, το Σεβαστό Δικαστήριο δύναται ακόμη και σε τέτοια περίπτωση να διαφυλάξει και να εφαρμόσει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το ότι το δικαίωμα του Γενικού Εισαγγελέα δεν ελέγχεται δικαστικά, δυνάμει του *Άρθρου 113*, δε σημαίνει ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να ενεργήσει επί των αποτελεσμάτων. Σχετική είναι απόφαση του Εφετείου στην υπόθεση *Κάττου και Άλλος* όπου ανέφερε τα ακόλουθα:

"Το γεγονός ότι δεν ελέγχεται δικαστικά η άσκηση των εξουσιών του Γενικού Εισαγγελέα βάσει του Άρθρου 113.2 δεν απαλλάττει τις δικαστικές αρχές από την υποχρέωση για αποτελεσματική εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο Μέρος II του Συντάγματος, περιλαμβανομένης και της ισότητας που κατοχυρώνει το Άρθρο 28."

Επιπρόσθετα και αναφορικά με τις εισφορές προς το Κράτος, το λεκτικό των *Άρθρων 9 και 24 του Συντάγματος* τα οποία αφορούν το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων και συνεισφορές εις τα δημόσια βάρη αναλόγως με τις δυνατότητες του κάθε πολίτη αντιστοίχως, διασφαλίζει τις πρόνοιες και τα δικαιώματα που προκύπτουν από το *Άρθρο 28 του Συντάγματος*. Στην πρώτη παράγραφο του *Άρθρου 9 και Άρθρου 24* αναφέρεται η υποχρέωση για συνεισφορά στα δημόσια βάρη, αλλά εκφράζεται και διασφαλίζεται η αρχή της ισότητας ενώπιον του Νόμου ως προς τις καταβολές τελών προς το Κράτος. Το λεκτικό των ως άνω άρθρων και συγκεκριμένα η χρήση της λέξης «έκαστος», συνιστά κανόνα δικαίου της ισότητας, η οποία εξαγγέλλεται και κατοχυρώνεται στο *Άρθρο 28 του Συντάγματος* και δεσμεύει το νομοθέτη και τη διοίκηση, αναφορικά με τις εν λόγω καταβολές. Ως εκ τούτου καμία διάκριση ή/και διαφορετική μεταχείριση χωρεί αφού οι πρόνοιες των προαναφερθέντων άρθρων είναι ξεκάθαρες.

Ερμηνεύοντας λοιπόν τις πρόνοιες των *Άρθρων 9 και 24 του Συντάγματος* σε συνδυασμό με το *Άρθρο 28 του Συντάγματος* και λαμβάνοντας υπόψιν το *ratio decidendi* στην *Έφεση Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου και Άλλοι ν Χρίστου Καραγιώργη και Άλλων*, είναι ξεκάθαρο ότι τα άρθρα του Συντάγματος που κατοχυρώνουν τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες του ατόμου βασίζονται στην αρχή ότι η άσκησή τους δεν θα έχει καμιά δυσμενή συνέπεια για το άτομο. Έχοντας πάντοτε κατά νου τη ρητή πρόνοια του *Άρθρου 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, μπορεί κάποιος να εξάγει το συμπέρασμα ότι σε

περίπτωση που αποφασισθεί από τον Γενικό Εισαγγελέα η αναστολή ποινικών διώξεων εναντίων ατόμων (είτε φυσικών είτε νομικών) που ανήκουν σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας σε υποθέσεις που αφορούν εισφορές στο Κράτος, η πράξη αυτή όχι μόνο αντιβαίνει τις πρόνοιες του άρθρου 28 του Συντάγματος και του Συντάγματος στην ολότητα του, αλλά και καταστρατηγεί ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου.

Το δικαίωμα σε ίση προστασία και μεταχείριση έναντι του Νόμου έχει αναγνωρισθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας ως ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου. Ως προκύπτει από τη Νομολογία, τόσο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, όσο και από το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου, καμία παρέμβαση δεν χωρεί στις πρόνοιες του Νόμου. Σε περίπτωση που ληφθεί τέτοια απόφαση, η οποία αντιβαίνει τις ρητές πρόνοιες του Συντάγματος περί της ίσης προστασίας, οι Δικαστικές Αρχές έχουν την υποχρέωση να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα.

Βιβλιογραφία

EARL de Kerlast v Union régionale de coopératives agricoles (Unicopa) and Coopérative du Trieux (C-15/95)

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ v ANTREA K. Χ"ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ (1994) 3 ΑΑΔ 401

Ο Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμος 2010 (59(I)2010)

Ο Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος (Κεφ. 155)

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ v ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ (1991) 3 ΑΑΔ 159

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΥΚΑΡΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ v ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (1995) 2 ΑΑΔ 5

Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2012/C 326/02)

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΑΤΤΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ v ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ (1991) 2 ΑΑΔ 498